

РОЗДІЛ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ТОВАРОВИРОБНИКИ: ОБЛІКОВІ ТА ПОДАТКОВІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО, ВІДМІННЕ ВІД ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

AGRICULTURAL COMMODITY PRODUCERS: ACCOUNTING AND TAX ASPECTS OF TAXATION OF THE TAX ON REAL PROPERTY OTHER THAN LAND PLOT

У статті розглянуто основні аспекти справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (далі – податок на нерухоме майно), з сільськогосподарських товаровиробників, та відображення у бухгалтерському обліку цього податку. Проведено аналіз норм Податкового кодексу України, які регулюють порядок справляння податку на нерухоме майно. Досліджено умови, при дотриманні яких певні об'єкти нерухомості, які належать сільськогосподарським товаровиробникам, не будуть оподатковуватися податком на нерухоме майно. Узагальнено роз'яснення представників Державної податкової служби України, які стосуються можливості для сільськогосподарських товаровиробників не сплачувати з певних об'єктів нерухомості податок на нерухоме майно. Розглянуто склад інформації щодо об'єктів нерухомості, яку сільськогосподарські товаровиробники повинні накопичувати у системі бухгалтерського обліку.

Ключові слова: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, місцевий податок, об'єкт оподаткування, база оподаткування, бухгалтерський облік.

The article examines the main aspects of the tax on real property other than land plot (further – the tax on real property), which is paid by agricultural commodity producers, and the reflection of this tax in accounting. The tax on real property, which is paid as part of the property tax, belongs to local taxes. With regard to the tax on real property, local councils can implement a flexible tax policy that will allow territorial communities to achieve greater financial independence. Local councils have the right to set the maximum rate of the tax on real property, taking into account the location and types of real estate. An analysis of the norms of the Tax Code of Ukraine, which regulate the procedure for payment of the tax on real property, was carried out. The object of taxation for the tax on real property is the object of residential and non-residential real estate, including its share. If agricultural commodity producers own residential and non-residential real estate (parts thereof), they are tax on real property payers. Considering the important role played by agricultural commodity producers in the economy of Ukraine, it is advisable to ensure their support when building a domestic tax mechanism. A rationally constructed tax mechanism allows taking into account both the fiscal interests of the state and the interests of taxpayers, including agricultural commodity producers. In some cases, the tax legislation makes it possible not to pay the tax on real property, even when the taxpayer, including an agricultural commodity producer, owns certain objects that belong to real estate. The right not to pay the tax on real property depends not only on the types of real estate, but also on the category of persons who own this real estate. The conditions under which certain real estate objects belonging to agricultural commodity producers will not be subject to the tax on real property have been studied. The explanations of the representatives of the State Tax Service of Ukraine regarding the possibility of agricultural commodity producers not paying the tax on real property from certain real estate objects have been summarized. The composition of information on real estate objects, which agricultural commodity producers must accumulate in the accounting system, is considered.

Key words: tax on real property other than land plot, local tax, taxable object, tax base, accounting.

УДК 657:336.02

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct69-38>

Занько Б.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку та консалтингу,
Державний податковий університет

Zanko Borys

State Tax University

Постановка проблеми. Юридичні особи, які є сільськогосподарськими товаровиробниками, можуть мати у власності як об'єкти житлової та нежитлової нерухомості, так і їх частки. Зазвичай з таких об'єктів сільськогосподарські товаровиробники сплачують податок на нерухоме майно, який є прямим місцевим податком та джерелом фінансових надходжень до бюджетів територіальних громад. Отже, розвиток територіальних громад у певній мірі залежить від сум податку на нерухоме майно, який надходить до місцевих бюджетів.

Проте, враховуючи важливість сільськогосподарських товаровиробників для економіки України, податкове законодавство передбачає випадки, коли такі особи, навіть маючи у власності

певні об'єкти нерухомості, не повинні сплачувати з них податок на нерухоме майно. Оскільки норми податкового законодавства можуть тлумачитися неоднозначно, для сільськогосподарських товаровиробників важливо визначитися, у яких саме випадках можна законно не сплачувати податок на нерухоме майно, а зекономлені таким чином кошти спрямувати на розвиток виробництва.

Таким чином, актуальним є дослідження податкового законодавства України стосовно сплати податку на нерухоме майно сільськогосподарськими товаровиробниками та його обліку у цих товаровиробників, а також аналіз умов, за яких цей податок сільськогосподарським товаровиробникам можна не сплачувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Основні аспекти справляння місцевих податків, у тому числі податку на нерухоме майно, а також відображення у бухгалтерському обліку цього податку були розглянуті протягом останніх років у значній кількості публікацій. Серед них доцільно виділити праці, у яких розглядаються теоретичні, методологічні та практичні питання такими авторами, як Р.Я. Галамай, Т.Е. Городецька, І.О. Губарєва, А.М. Пантелеєва, О.Б. Пугаченко, Ю.О. Раделицький, Н.Б. Симанич, Т.В. Фоміна, Ю.Л. Чиркова, Т.С. Яремчук.

Віддаючи належне науковим напрацюванням цих вчених, слід відзначити, що питання справляння та обліку податку на нерухоме майно розглянуто не в повній мірі, а тому воно потребує подальшого наукового дослідження. Подальшого наукового дослідження потребують питання справляння податку на нерухоме майно з об'єктів нерухомості, які належать сільськогосподарським товаровиробникам; визначення умов, при дотриманні яких сільськогосподарські товаровиробники можуть законно не сплачувати податок на нерухоме майно з окремих об'єктів нерухомості, які належать таким товаровиробникам за правом власності; накопичення у системі бухгалтерського обліку підприємства інформації, яка може бути використана при нарахуванні податку на нерухоме майно.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження питань, які стосуються сплати податку на нерухоме майно сільськогосподарськими товаровиробниками та його обліку у цих товаровиробників.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо сільськогосподарські товаровиробники мають у власності об'єкти житлової та нежитлової нерухомості (їх частки), то вони є платниками податку на нерухоме майно. В умовах війни надання податкових пільг суб'єктам господарювання може здатися надмірною розкішшю для держави, яка вимушена спрямовувати значні фінансові ресурси для підтримання обороноздатності країни. Проте навіть у цих складних умовах для сільськогосподарських товаровиробників вітчизняне податкове законодавство містить норми, які дозволяють таким товаровиробникам не сплачувати податок на нерухоме майно з певних будівель та споруд, що свідчить про важливість цієї галузі для нашої країни.

Податок на нерухоме майно, який справляється у складі податку на майно, належить до місцевих податків. Відповідно максимальний розмір ставки податку на нерухоме майно мають право встановлювати місцеві ради, враховуючи при цьому місце розташування об'єктів нерухомості та їх типи. Максимальний розмір ставки податку на нерухоме майно не повинен перевищувати 1,5% розміру мінімальної заробітної плати, яка встановлена

згідно з законом на 1 січня звітного року, за 1 квадратний метр бази оподаткування, що встановлено пп. 266.5.1. п. 266.5 ст. 266 Податкового кодексу України [1]. Отже, в частині справляння податку на нерухоме майно місцеві ради можуть проводити гнучку податкову політику, яка дозволить досягти більшої фінансової самостійності територіальним громадам.

Погоджуємося з Ю.Л. Чирковою та Т.С. Яремчук, які вважають, що розвиток місцевих податків має бути пріоритетним завданням для місцевих органів самоврядування, адже це сприятиме соціальному та економічному розвитку територіальних громад, підвищуватиме їх фінансову стійкість та самостійність [2, с. 42].

Т.Е. Городецька та А.М. Пантелеєва цілком справедливо вважають, що одним з напрямів зростання ролі майнових податків є, зокрема, підвищення податкової самостійності місцевих органів влади [3, с. 275].

Разом з тим науковці попереджають, що в окремих випадках ставки майнових податків можуть бути встановлені на низькому рівні внаслідок особистої зацікавленості депутатів місцевої ради. Ю.О. Раделицький, Р.Я. Галамай та Н.Б. Симанич висловлюють такі думки щодо основних причин встановлення низьких ставок цих податків:

– оскільки ставки визначаються на рівні органу місцевого самоврядування, існують побоювання незадоволення жителів громади такими умовами та необхідністю сплачувати значні кошти в якості податку;

– в більшості громад депутатами є саме представники місцевого бізнесу, відтак їм просто невідгідне прийняття високих ставок майнових податків [4, с. 70]. Вважаємо, що з точкою зору цих науковців можна погодитися.

Відповідно до пп. 266.2.1 п. 266.2 ст. 266 Податкового кодексу України об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі його частка [1]. Т.В. Фоміна та О.Б. Пугаченко звертають увагу на такі особливості податку на нерухоме майно: база оподаткування цим податком є маломобільною; при справлянні цього податку ймовірність оподаткування тіньових доходів підвищується; відносна простота адміністрування даного податку забезпечує стабільність бюджетних надходжень [5, с. 145]. Таким чином, наведені вище особливості справляння податку на нерухоме майно слугують додатковим аргументом для установа цього податку місцевими радами.

Т.Є. Воронкова та М.К. Басова звертають увагу на важливу роль сільського господарства України у розвитку національної економіки. Вони підкреслюють, що в останні роки розвиток ринку сільськогосподарської продукції проявляється на міжнародних товарних ринках, цей ринок забезпечує

нашу державу валютними коштами, зміцнює політико-економічні позиції нашої держави у глобалізованому світовому просторі, сприяє створенню робочих місць та зростанню доходів населення, бізнесу та держави [6, с. 190].

Враховуючи важливу роль, яку відіграють сільськогосподарські товаровиробники в економіці України, доцільно при побудові вітчизняного податкового механізму забезпечити їх підтримку.

Раціонально побудований податковий механізм дозволяє враховувати як фіскальні інтереси держави, так і інтереси платників податків, у тому числі сільськогосподарських товаровиробників. Можна погодитися з В.П. Синчаком, який вважає, що податковий механізм – це сукупність установлених форм, методів і інструментів управління оподаткуванням, що ґрунтується на прийнятих рішеннях у сфері податкової політики та визначають способи оптимізації фіскального і регулювального впливу на розподільні відносини через елементи податкової системи [7, с. 136].

Базою оподаткування для податку на нерухоме майно є загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, у тому числі площа його часток, що встановлено пп. 266.3.1 п. 266.3 ст. 266.3 Податкового кодексу України [1]. І.О. Губарева вважає, що в нашій країні базою для оподаткування нерухомості, яка належить фізичним особам, має стати кадастрова/оціночна вартість нерухомості, з поступовим наближенням її до ринкової вартості [8, с. 33]. Вважаємо, що запропонований І.О. Губаревою підхід до справляння податку на нерухоме майно, який ґрунтується на оціночній вартості нерухомості, заслуговує на те, щоб бути впровадженим в Україні.

Сільськогосподарські товаровиробники при нарахуванні податку на нерухоме майно повинні мати необхідну інформацію, яку доцільно накопичувати у системі бухгалтерського обліку підприємства. До такої інформації належать, зокрема, дані щодо об'єктів нерухомості (їх часток), які належать підприємству, їх типів та загальної площі, функціонального призначення цих об'єктів, місця їх розташування тощо.

У бухгалтерському обліку податок на нерухоме майно відображається згідно з п. 18 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», в якому встановлено, що податки (крім тих податків, які включаються до виробничої собівартості продукції, робіт та послуг) відносяться до адміністративних витрат підприємства [9].

Податкове зобов'язання з податку на нерухоме майно згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій відображається за кредитом субрахунку 641 «Розрахунки за податками» [10]. Перерахування підприємством цього податку

з поточного рахунку в банку до бюджету відображається за дебетом субрахунку 641 «Розрахунки за податками» у кореспонденції з кредитом субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті».

В окремих випадках податкове законодавство дає можливість не сплачувати податок на нерухоме майно, навіть коли у власності платника податку, у тому числі сільськогосподарського товаровиробника, є певні об'єкти, які належать до нерухомості. Право не сплачувати податок на нерухоме майно залежить не лише від видів нерухомості, але й від категорії осіб, які володіють цією нерухомістю. Завдяки цьому держава має можливість підтримати окремі галузі економіки.

Так, відповідно до пп. «ж» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 Податкового кодексу України не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно будівлі та споруди сільськогосподарських товаровиробників (які знаходяться у власності, зокрема, юридичних осіб), які віднесені до класу «Будівлі сільськогосподарського призначення, лісівництва та рибного господарства» (код 1271) Державного класифікатора будівель та споруд ДК 018-2000, та які не здаються їх власниками в оренду, лізинг або позичку [1]. Отже, юридичні особи – сільськогосподарські товаровиробники, які є власниками об'єктів житлової або нежитлової нерухомості, з певних об'єктів нерухомості можуть не сплачувати податок на нерухоме майно, якщо при цьому будуть дотримані всі умови, передбачені податковим законодавством.

При користуванні нормами пп. «ж» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 Податкового кодексу України, які дають можливість не сплачувати сільськогосподарським товаровиробникам податок на нерухоме майно з окремих будівель та споруд, доцільно врахувати консультацію, надану Головним управлінням Державної податкової служби у Черкаській області, у якій роз'яснено, зокрема, наступне:

– для того, щоб не сплачувати податок на нерухоме майно з певних об'єктів нерухомості, недостатньо лише формальних ознак (відповідності класу об'єктів нерухомості за класифікатором). Такі об'єкти нерухомості повинні використовуватися саме за цільовим призначенням у сільськогосподарському виробництві;

– використання таких необоротних активів (будівель і споруд) у сільськогосподарському виробництві має бути підтверджено відповідними первинними документами, а також відображено у бухгалтерському обліку;

– надання будівель та споруд сільськогосподарських товаровиробників (код 1271) в оренду не звільняє від сплати податку на нерухоме майно, оскільки діяльність із надання такої нерухомості в оренду не є діяльністю, що відноситься до сільськогосподарського виробництва;

– норми пп. «ж» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 Податкового кодексу України, які звільняють від оподаткування податком на нерухоме майно будівлі та споруди сільськогосподарських товаровиробників, не застосовуються на період консервації чи тимчасового невикористання таких об'єктів нерухомості, крім випадків, коли інше встановлено рішеннями сільських, селищних або міських рад чи рад територіальних громад [11].

Сільськогосподарські товаровиробники, які не сплачували податок на нерухоме майно з будівель та споруд на підставі пп. «ж» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 Податкового кодексу України, можуть почали здавати частини таких будівель та споруд в оренду, лізинг або позичку. Чи повинен сільськогосподарський товаровиробник у цьому випадку сплачувати податок на нерухоме майно із загальної площі таких об'єктів нерухомості чи можна сплачувати податок на нерухоме майно лише з тієї частини площі будівель або споруд, яку здано в оренду, лізинг або позичку?

Думки з цього приводу можуть розділитися, тому звернемося до роз'яснення фахівців Державної податкової служби України. Відповідно до наданого роз'яснення якщо сільськогосподарський товаровиробник здійснює операції з надання в оренду, лізинг, позичку частини будівлі, споруди, яка перебуває у його у власності та належить до класу «Будівлі сільськогосподарського призначення, лісівництва та рибного господарства» (код 1271) Класифікатора, то йому буде здійснено обчислення податкових зобов'язань з податку на нерухоме майно за зазначеними у відповідних договорах оренди частинами будівель, споруд [12].

Отже, у цьому випадку податок на нерухоме майно повинен сплачуватися не з усієї загальної площі таких об'єктів нерухомості, а лише з тієї частини площі будівель або споруд, яку здано в оренду, лізинг або позичку. На нашу думку, така точка зору є цілком прийнятною і справедливою, вона враховує як інтереси платників податків, так і інтереси держави.

Сільськогосподарські товаровиробники можуть також споруджувати для своїх потреб будівлі та споруди. Такі об'єкти можуть перебувати на стадії завершення будівництва, відповідно вони будуть ще не введені в експлуатацію і відноситися до об'єктів незавершеного будівництва. Чи слід сільськогосподарським товаровиробникам сплачувати з таких об'єктів податок на нерухоме майно?

На думку фахівців Державної податкової служби України, об'єкти незавершеного будівництва не визначаються Податковим кодексом України як об'єкти оподаткування податком на нерухоме майно [12].

Отже, з об'єктів незавершеного будівництва сільськогосподарські товаровиробники не

повинні сплачувати податок на нерухоме майно. Відзначимо, що у бухгалтерському обліку об'єкти незавершеного будівництва, які ще не введені в експлуатацію, відображаються на субрахунку 151 «Капітальне будівництво». Після введення їх в експлуатацію (з набуттям права власності на них) такі об'єкти відображаються на субрахунку 103 «Будинки та споруди».

Висновки з проведеного дослідження. Податок на нерухоме майно, який справляється у складі податку на майно, належить до місцевих податків. Якщо сільськогосподарські товаровиробники мають у власності об'єкти житлової та нежитлової нерухомості (їх частки), то вони також є платниками податку на нерухоме майно. Враховуючи важливу роль, яку відіграють сільськогосподарські товаровиробники в економіці України, доцільно при побудові вітчизняного податкового механізму забезпечити їх підтримку.

Сільськогосподарські товаровиробники при нарахуванні податку на нерухоме майно повинні мати необхідну інформацію, яку доцільно накопичувати у системі бухгалтерського обліку підприємства. До такої інформації належать, зокрема, дані щодо об'єктів нерухомості (їх часток), які належать підприємству, їх типів та загальної площі, функціонального призначення цих об'єктів, місця їх розташування тощо.

В окремих випадках податкове законодавство дає можливість не сплачувати податок на нерухоме майно, навіть коли у власності платника податку, у тому числі сільськогосподарського товаровиробника, є певні об'єкти, які належать до нерухомості. Так, відповідно до пп. «ж» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 Податкового кодексу України не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно будівлі та споруди сільськогосподарських товаровиробників (які знаходяться у власності, зокрема, юридичних осіб), які віднесені до класу «Будівлі сільськогосподарського призначення, лісівництва та рибного господарства» (код 1271) Державного класифікатора будівель та споруд ДК 018-2000, та які не здаються їх власниками в оренду, лізинг або позичку [1].

Отже, юридичні особи – сільськогосподарські товаровиробники, які є власниками об'єктів житлової або нежитлової нерухомості, з певних об'єктів нерухомості можуть не сплачувати податок на нерухоме майно, якщо при цьому будуть дотримані всі умови, передбачені податковим законодавством.

Враховуючи викладене, перспективи наших подальших досліджень будуть спрямовані на удосконалення порядку справляння податку на нерухоме майно. Таким чином, питання справляння податку на нерухоме майно є актуальним і до кінця не вирішеним, а тому потребує подальшого наукового дослідження.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-IV (із змінами) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 02.12.2022).
2. Чиркова Ю.Л., Яремчук Т.С. Підходи до оподаткування у Європейському Союзі: досвід Польщі та можливості для України. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 45. С. 38–44. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/45_2020_ukr/9.pdf (дата звернення: 02.12.2022).
3. Городецька Т.Е., Пантелеєва А.М. Майнові податки як компонент доходів місцевих бюджетів. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 33. С. 272–276. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/42.pdf (дата звернення: 02.12.2022).
4. Раделицький Ю.О., Галамай Р.Я., Симанич Н.Б. Імплементация досвіду ефективного адміністрування майнових податків розвинених країн у вітчизняну практику. *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 68–72.
5. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом за податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. Дніпро : ПДАБА, 2022. № 179. С. 140–145.
6. Воронкова Т.Е., Басова М.К. Особливості розвитку ринку сільськогосподарської продукції. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 47. С. 190–193. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/47_2020_ukr/37.pdf (дата звернення: 02.12.2022).
7. Синчак В.П. Податковий механізм як фінансово-управлінська категорія. *Облік і фінанси*. 2020. № 1 (87). С. 129–138.
8. Губарева І.О. Проблеми удосконалення податку на нерухоме майно в Україні в контексті світового досвіду. *Наукові праці НДФІ*. 2021. № 1 (94). С. 22–35.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 (із змінами) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 02.12.2022).
10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30 лист. 1999 р. № 291 (із змінами) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
11. Платникам – юридичним особам щодо необхідності декларування та сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Головне управління ДПС у Черкаській області : веб-сайт. URL: <https://ck.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/603352.html> (дата звернення: 02.12.2022).
12. Майнові податки: сплачувати варто своєчасно, а якщо є питання – можна звіритися. Головне управління ДПС у Тернопільській області : веб-сайт. URL: <https://tr.tax.gov.ua/zahodi-dlya-platnikiv/617895.html> (дата звернення: 02.12.2022).

REFERENCES:

1. Podatkovyi kodeks Ukrainy vid 2 hrudnia 2010 r. No. 2755-IV (iz zminamy) [Tax Code of Ukraine dated December 2, 2010 No. 2755-IV (with amendments)]. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed December 2, 2022)
2. Chyrkova Yu.L., Yaremchuk T.S. (2020) Pidkhody do opodatkovannia u Yevropeiskomu Soiuzi: dosvid Polshchi ta mozhlyvosti dlia Ukrainy [Approaches to taxation in the European Union: Poland's experience and opportunities for Ukraine]. *Infrastruktura rynku*, vol. 45, pp. 38–44. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/45_2020_ukr/9.pdf (accessed December 2, 2022)
3. Horodetska T.E., Panteleieva A.M. (2019) Mainovi podatky yak komponent dokhodiv mistsevykh biudzhethiv [Property taxes as a component of local budget revenues]. *Infrastruktura rynku*, vol. 33, pp. 272–276. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/33_2019_ukr/42.pdf (accessed December 2, 2022)
4. Radelytskyi Yu.O., Halamai R.Ya., Symanych N.B. (2019) Implementatsiia dosvidu efektyvnoho administruvannia mainovykh podatkov rozvynenykh krain u vitchyznianu praktyku [Implementation of developed countries' property taxes effective administration experience into domestic practice]. *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 68–72.
5. Fomina T.V., Puhachenko O.B. (2022) Vnutrishnii kontrol rozrakhunkiv z biudzhethom za podatkom na nerukhome maino, vidminne vid zemelnoi dilianky [Internal control of settlements with the budget for the tax on real property other than land plot]. *Ekonomichnyi prostir: Zbirnyk naukovykh prats*. Dnipro: PDABA, vol. 179, pp. 140–145.
6. Voronkova T.E., Basova M.K. (2020) Osoblyvosti rozvytku rynku silskohospodarskoi produktsii [Features of the development of the market of agricultural products]. *Infrastruktura rynku*, vol. 47, pp. 190–193. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/47_2020_ukr/37.pdf (accessed December 2, 2022)
7. Synchak V.P. (2020) Podatkovyi mekhanizm yak finansovo-upravlinska katehoriia [Tax mechanism as a financial and management category]. *Oblik i finansy*, vol. 1(87), pp. 129–138.
8. Hubarieva I.O. (2021) Problemy udoskonalennia podatku na nerukhome maino v Ukraini v konteksti svitovoho dosvidu [Problems of improving of the tax on real property in Ukraine in the context of world experience]. *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 1(94), pp. 22–35.
9. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 16 «Vytraty»: zatv. nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31 hrudnia 1999 r. No. 318 (iz zminamy) [National regulation (standard) of accounting 16 "Expenses": approved. by order of the Ministry of Finance of Ukraine dated December 31, 1999 No. 318 (as amended)]. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (accessed December 2, 2022).
10. Instrukttsiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan

i hospodarskykh operatsii pidpriemstv i orhanizatsii : zatv. nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30 lyst. 1999 r. No. 291 (iz zminyamy) [Instructions on the application of the Plan of accounts for the accounting of assets, capital, liabilities and economic operations of enterprises and organizations: approved by order of the Ministry of Finance of Ukraine dated November 30 1999 No. 291 (with amendments)]. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (accessed December 2, 2022).

11. Platnykam – yurydychnym osobam shchodo neobkhidnosti deklaruvannya ta splaty podatku na

nerukhome maino, vidminne vid zemelnoi dilianky [To payers – legal entities regarding the need to declare and pay tax on immovable property other than land]. Holovne upravlinnia DPS u Cherkaskii oblasti. Available at: <https://ck.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/603352.html> (accessed December 2, 2022).

12. Mainovi podatky: splachuvaty varto svoiechasno, a yakshcho ye pytannia – mozhna zvirytysia [Property taxes: it is worth paying on time, and if there are questions, you can check. Holovne upravlinnia DPS u Ternopilskii oblasti]. Available at: <https://tr.tax.gov.ua/zahodi-dlya-platnikov/617895.html> (accessed December 2, 2022).